

รูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx
สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
MANAGEMENT MODEL BY USING EdPEX FOR ELDERLY CARE
CURRICULUM OF NON-FORMAL PRIVATE SCHOOL
UNDER OFFICE OF THE PRIVATE EDUCATION COMMISSION

สุภาวดี ดวงศิริ*

Supavadee Duangsiri

ชัยพนธ์ รังงาม**

Chaiapot Rakngam

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์การบริหารโรงเรียนเอกชนนอกระบบ หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ และเพื่อตรวจสอบการยอมรับรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ โดยศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 17 คน ใช้แบบสอบถามแบบ Rating Scale 5 ระดับ เพื่อสอบถามผู้บริหารโรงเรียน 128 โรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 15 คน รวมทั้งการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อตรวจสอบการยอมรับรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการณ์การบริหารโรงเรียนเอกชนนอกระบบหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ตามเนื้อหาของเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ EdPEX 7 ด้าน ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ และ 7) ผลลัพธ์

* นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2561
e-Mail: pksucher@yahoo.com

** อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2. รูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบคือ คู่มือและเครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ EdPEx ที่มีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นประโยชน์

3. ผลการตรวจสอบการยอมรับคู่มือและเครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ EdPEx พบว่าคู่มือและเกณฑ์ตัวบ่งชี้ KPI คุณภาพการศึกษา เพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ EdPEx สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, แนวทาง EdPEx, หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ, โรงเรียนเอกชนนอกระบบ, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine the situation management of non-formal elderly care curriculum in private school as well as design and evaluate the management model for elderly care curriculum. The data collection was done through documentary study, an in-depth- interview with 17 experts, 5 level rating scale questionnaire for administrator of 128 schools and 15 professional educations, and focus group discussion to evaluate the management model for elderly care curriculum. The statistics used to analyze the data were Mean, Standard Deviation, Median, and Interquartile Range (IQR). The results were as follows:

1. The situation of management model for elderly care curriculum of non-formal education of the private school for Education Criteria for Performance Excellence composed of 7 major constructions, namely; 1) leadership, 2) strategic planning, 3) student focus, 4) measurement analysis and knowledge management, 5) faculty and staff focus, 6) process management, and 7) performing results.

2. The management model for the elderly care curriculum of non-formal private school was that the handbook and tools were accurate, appropriate and useful.

3. The evaluation of the management model for elderly care curriculum of non-formal private school was found that the handbook and Key Performance Indicators (KPI) were rated at highly appropriate.

Keywords: management model, EdPEx, elderly care curriculum, non-formal private school, Office of the Private Education Commission.

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของไทยที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 3-4 ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงวัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2544 คือมีประชากรอายุ 60 ปี คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด และพบว่าอายุเฉลี่ยของคนไทยยืนยาวขึ้น มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น สังเกตได้จากสถิติข้อมูลประชากรของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ปิยธิดา คูหิรัญญรัตน์ และคณะ, 2561) พบว่าในปี พ.ศ. 2557 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในประเทศมีราว 10 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.3 ของประชากรทั้งหมด และอีก 20 ปีข้างหน้าจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 19 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 29 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” ข้อมูลในปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยมีประชากรประมาณ 65.3 ล้านคน มีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจำนวน 770,804 คน จากรายงานประชากรผู้สูงอายุไทยเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (อุดม อัสวตมางกูร, ออนไลน์, 2560) มีผู้สูงอายุรวม 10.99 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.8 นำไปสู่ความท้าทายในการเตรียมรับมือกับผู้สูงอายุของประเทศไทย การตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญ ส่งผลให้ภาครัฐมีมาตรการรองรับโดยกำหนดยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ด้วยการมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) เพื่อกำหนดทิศทาง นโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ดำเนินการด้านผู้สูงอายุอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุและมาตรฐานวิชาชีพสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ

การบริหารโรงเรียนเอกชนนอกระบบโดยมีหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ถือเป็นหัวใจของการพัฒนาการศึกษาในยุคปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม และจากความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่การบริหารจัดการเพื่อยุ่เน้นประสิทธิภาพนั้นสถานศึกษาบางแห่งยังมีข้อจำกัด เนื่องจากความไม่พร้อมด้านปัจจัยสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรส่วนหนึ่งที่ไม่เคยมีประสบการณ์ตรงในการบริหารโรงเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEX สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อยกระดับสมรรถนะวิชาชีพการดูแลผู้สูงอายุ เป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน สนองต่อความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวะการณ์การบริหารโรงเรียนเอกชนนอกระบบหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEX สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
3. เพื่อตรวจสอบการยอมรับรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEX สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Educationm Criteria for Performance Excellence: EdPEX) 2558-2561 มี 7 ด้าน คือ 1) การนำองค์กร (leadership) 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (strategic planning) 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน (student focus) 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (measurement analysis and knowledge management) 5) การมุ่งเน้นบุคลากร (faculty and staff focus) 6) การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ (process management) และ 7) ผลลัพธ์ (performance results)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนนอกระบบหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จาก 77 จังหวัด จำนวน 164 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 164 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนนอกระบบหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 128 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 128 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (mixed method) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาวะการณ์รูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEX สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดย 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้กรอบการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 17 คน และ 3) สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒินำมาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEX สำหรับผู้บริหาร 128 โรงเรียน หาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of item-objective congruence) และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดย 1) สังเคราะห์เนื้อหาของ EdPEx 2) ร่างรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx 3) ปรับปรุงข้อเสนอแนะ และ 4) สร้างแบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 15 คน เพื่อยืนยันความถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์ของร่างรูปแบบงานวิจัย ประกอบด้วย 1) Key Result Area (KRA) กลุ่มผลงานที่คาดหวังหลัก 7 ด้าน 2) Key Performance Indicators (KPI) ดัชนีตัวชี้วัดหลัก 35 ตัวบ่งชี้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 15 คน ประเมินความถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบการยอมรับรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 17 คน หลังจากผ่านขั้นตอนที่ 2 ได้ร่างรูปแบบที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปจัดการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ผู้เชี่ยวชาญ 6 คน แพทย์และพยาบาล 4 คน และผู้บริหารโรงเรียน 5 คน รวม 17 คน หลังสิ้นสุดการสนทนากลุ่ม นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผล

ปีที่ 15 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน-มิถุนายน 2562

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการวิจัย วิธีดำเนินการ และผลที่ได้รับ

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์การบริหารโรงเรียนเอกชนนอกระบบหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่าส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นรูปแบบ และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEx) 7 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ รวม 35 ข้อ

ระดับความคิดเห็นสภาพการณ์ พบว่าความคิดเห็นต่อสภาพการณ์ในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีการรับฟังและรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียน 2) ผู้บริหารมีการควบคุมต้นทุนโดยรวมของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า และ 3) ผู้บริหารมีการพัฒนาสัมพันธภาพเพื่อนำไปสู่ความผูกพันกับผู้เรียน เมื่อพิจารณาโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ 1) การมุ่งเน้นผู้เรียน 2) การมุ่งเน้นบุคลากร 3) การนำองค์กร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

อันดับ 1 ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีการรับฟังและรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียน 2) ผู้บริหารมีการพัฒนาสัมพันธภาพเพื่อนำไปสู่ความผูกพันกับผู้เรียน และ 3) ผู้บริหารมีการสร้างกลไกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่ดี ตามลำดับ

อันดับ 2 ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีการบริหารอัตรากำลังและการวางแผนพัฒนาขีดความสามารถที่ดี 2) ผู้บริหารมีการดูแลสภาพแวดล้อมและสวัสดิการ 3) ผู้บริหารมีการสร้างบรรยากาศที่เกื้อหนุนต่อการทำงานที่เกิดสมรรถนะสูง ตามลำดับ

อันดับ 3 ด้านการนำองค์กร ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีการสร้างความยั่งยืนให้กับโรงเรียน 2) ผู้บริหารมีระบบการชี้แนะของโรงเรียน และ 3) ผู้บริหารมีการสื่อสารและการสร้างความผูกพันทั้งโรงเรียนตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ผลการยืนยันรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องต้องกันโดยรวมว่า คู่มือและเครื่องมือการบริหารตามแนวทาง EdPEx มีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นประโยชน์ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีผู้ตอบระดับความเหมาะสมมากที่สุดมี 3 ข้อ ได้แก่ 1) คู่มือมีแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนนำไปใช้ได้จริง 2) เนื้อหามีแนวคิดและหลักการที่สำคัญตามแนวทางการบริหารเพื่อคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (EdPEx) และ 3) คู่มือการบริหารตามแนวทาง EdPEx มีประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบการยอมรับรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx สำหรับ หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน

ผลการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ
เพื่อยอมรับและยืนยันคุณภาพรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx ตามดัชนีตัวชี้วัดหลัก (KPI:
key performance indicators) ด้านละ 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ด้านที่ 1 การนำองค์กร โรงเรียนควรมี 1) การกำหนด วิสัยทัศน์ ค่านิยม และพันธกิจร่วมกัน
เป็นลายลักษณ์อักษรสู่การปฏิบัติ 2) การมุ่งมั่นส่งเสริมพฤติกรรมที่ถูกกฎหมายและจริยธรรมของ
วิชาชีพ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคมและสนับสนุนชุมชน 4) การสื่อสารและสร้างความผูกพันเพื่อการ
ดำเนินงานที่เป็นเลิศ และ 5) ระบบการกำกับดูแลและประเมินผลความก้าวหน้าสม่ำเสมอ

ด้านที่ 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนควรมี 1) การจัดทำแผนกลยุทธ์ร่วมกันที่จะ
บรรลุผลสำเร็จอย่างยั่งยืน 2) ระบบงานและวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจน 3) การจัดสรรบุคลากร
และทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 4) การวัดผลการดำเนินงาน และ 5) แผนการพัฒนาระบบและ
สร้างนวัตกรรมเชิงกลยุทธ์

ด้านที่ 3 การมุ่งเน้นผู้เรียน โรงเรียนควรมี 1) การรับฟังความคิดเห็นในการจัดการเรียน
การสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม 2) หลักสูตรและการบริการที่ตอบสนอง
ความต้องการของผู้เรียนและสังคม 3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการเรียนการสอน
4) การเพิ่มสมรรถนะของผู้เรียนที่จบการศึกษาให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น และ 5) การแก้ไขข้อร้องเรียน
อย่างมีระบบ

ด้านที่ 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ โรงเรียนควรมี 1) การวัด วิเคราะห์
และจัดการความรู้ อย่างเป็นระบบ 2) ความพร้อมใช้งานของข้อมูลเชิงเปรียบเทียบเพื่อการตัดสินใจ
ดำเนินการที่ดี 3) การใช้สารสนเทศและเสียงของผู้เรียนเพื่อสนับสนุนด้านการตลาด 4) การวิเคราะห์
และการทบทวนผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (best practice) และ 5) การบริหารจัดการเทคโนโลยี
สารสนเทศเพื่อการประเมินและพัฒนาที่เหมาะสมต่อเนื่อง

ด้านที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากร โรงเรียนควรมี 1) การจัดอัตรากำลังและประเมินขีดความ
สามารถอย่างเหมาะสม 2) บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมองค์กรเพื่อมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่
เป็นเลิศ 3) สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสม 4) การสนับสนุนและการพัฒนาบุคลากรใน
หน้าที่การงาน และ 5) ครูผู้สอนและบุคลากรที่ทุ่มเทในการทำงานและสร้างนวัตกรรมของโรงเรียน

ด้านที่ 6 การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ โรงเรียนควรมี 1) การพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ
ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง 2) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ 3) การปรับปรุง
กระบวนการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นผู้เรียน 4) มาตรการเตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยและ
ภาวะฉุกเฉินอย่างเป็นระบบ และ 5) การสร้างระบบเครือข่ายในชุมชนอย่างเหมาะสม

ด้านที่ 7 ด้านผลลัพธ์ โรงเรียนควรมี 1) ผลลัพธ์ด้านการนำองค์กรเทียบเคียงการเป็นผู้นำ 2) ผลลัพธ์ด้านการกำกับดูแลมุ่งสู่ความเป็นเลิศ 3) ผลงานและนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน 4) ผู้เรียนที่มีความรู้ เจตคติที่ดี ทักษะวิชาชีพ และมีงานทำ และ 5) ผู้เรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาวะการณ์ของการบริหารโรงเรียนเอกชนหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่าเนื้อหาของเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ และ 7) ผลลัพธ์ ทั้งนี้เพราะรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีได้มาจากความสัมพันธ์แบบมีโครงสร้างเป็นระบบอย่างสอดคล้องต่อเนื่อง และเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (concept) ซึ่งจะเป็นการสร้างองค์ความรู้ (body of knowledge) ใหม่ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญต่อการดำเนินการที่เป็นเลิศโดยคำนึงถึงสภาวะการณ์ 7 ด้าน ตั้งแต่การนำองค์กรจนกระทั่งการประเมินผลลัพธ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม และพันธกิจร่วมกันก่อนจะมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรรับฟังความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม มีการวัด วิเคราะห์ และจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ มีการจัดอัตรากำลัง จัดสวัสดิการและบรรยากาศที่ดีเพื่อให้บุคลากรพัฒนาและทุ่มเทในการทำงานเพื่อการสร้างนวัตกรรม ก่อนจะสรุปประเมินผลลัพธ์ที่มีทั้งด้านการบริหาร การนำองค์กร การกำกับดูแลสู่ความเป็นเลิศ มีผลงานนวัตกรรมการเรียนการสอน จนกระทั่งการประเมินผลลัพธ์ด้านผู้เรียน ให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญจันทร์ อุปพงษ์ และศักดิ์ไทย สุรกีจวรร (2558) ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบคือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ และ 7) ผลลัพธ์ จากการวิจัยยังพบว่า ผลการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEX สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากคือ 1) ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน 2) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร และ 3) ด้านการนำองค์กร ตามลำดับ ซึ่งทุกองค์ประกอบส่งผลต่อคุณภาพการบริหารสถานศึกษา มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อกัน และยังให้ความสำคัญกับระบบและกระบวนการของมิติต่าง ๆ ของการบริหารจัดการ กล่าวคือทุกองค์ประกอบของ EdPEX มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จทั้งสิ้น สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ สมกิต บุญยะโพธิ์ (2555) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี พบว่าองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ ภาวะผู้นำ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรบุคคล กระบวนการบริหารจัดการ และความคาดหวังสู่ความสำเร็จ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Shipengrover (1994) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของ TQM กับการประยุกต์ใช้ ในกระบวนการพัฒนาสถานศึกษา พบว่ามียุทธศาสตร์ประกอบที่นำไปสู่ความสำเร็จ 5 องค์ประกอบคือ 1) ความผูกพันของผู้บริหารระดับสูง 2) การพัฒนาบุคลากรแบบประสม 3) การทำให้เกิดพลัง 4) การสนับสนุนในระดับท้องถิ่นและสิ่งอำนวยความสะดวก และ 5) ความผูกพันระยะยาว และจากการศึกษาสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำให้เห็นความสำคัญในการประยุกต์การปฏิบัติด้านคุณภาพ ในสถานศึกษา 6 ประการคือ 1) การยอมรับบทบาทของนักเรียนที่มีลักษณะหลายบทบาท (multiple role) 2) การมีตัวแทนที่ทำหน้าที่เสนอความต้องการด้านคุณภาพกับเจ้าของกิจการ 3) อุปสรรคในการรับฟังความคิดเห็นกับผู้รับบริการ 4) การเปลี่ยนปรัชญาในการบริหาร 5) การใช้วิธีการเชิงสถิติ และ 6) การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการรวบรวมข้อมูล

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEX สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ คู่มือและเครื่องมือการบริหารตามแนวทาง EdPEX สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ พบว่ามีความถูกต้องเหมาะสม และเป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคู่มือและเครื่องมือได้ระบุหลักการ แนวคิด องค์ประกอบการปฏิบัติที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ และเครื่องมือเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวระวี ศุขโรจน์ และคณะ (2556) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ในภาพรวมพบว่าเป็นไปได้และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rigsby (1994) ที่ศึกษาเรื่อง Total Quality Management and the Culture of a Model Elementary School: A Case Study พบว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับความผูกพันทางสัญลักษณ์ ต่อวัฒนธรรมคุณภาพ การตัดสินใจ การคิดเชิงระบบ จุดเน้นในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ การศึกษาผู้ใหญ่ การทำงานเป็นทีม การใช้เทคโนโลยี การใช้ประโยชน์จากกระบวนการและเครื่องมือคุณภาพ

3. ผลการตรวจสอบการยอมรับรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEX สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) พบว่าคู่มือและเครื่องมือการบริหารตามแนวทาง EdPEX มีความเหมาะสม โดยได้ดัชนีตัวบ่งชี้ (KPI: key performance indicators) ของเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ทั้ง 7 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ รวม 35 ข้อ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินตนเองสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบที่มีตัวบ่งชี้เป็นแบบบันทึกการสังเกตและวิธีการปฏิบัติที่มี

กลไกเชื่อมโยงการปฏิบัติงานทุกระดับ มีความสอดคล้องกันในทุกด้าน ทำให้มีความสะดวก ชัดเจน ตรงประเด็นสำหรับการนำไปใช้ประเมินความก้าวหน้าและประเมินผลลัพธ์ในที่สุด อีกทั้งผู้ประเมินจะเป็นใครก็ได้ เมื่อไปทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจะทำงานด้วยความเที่ยงตรงและยุติธรรม สามารถสรุปได้ตั้งแต่ด้านหลักที่สำคัญ (KRA) สู่ข้อย่อย ๆ (KPI) ซึ่งจะช่วยให้เห็นจุดที่ต้องพัฒนาในการจัดลำดับและจะเห็นผลการพัฒนาในระยะยาวต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาวันดา ธรรม (2547) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบคุณภาพ พัฒนาตัวบ่งชี้ และตรวจสอบระบบคุณภาพการบริหารงาน วิชาการของบัณฑิตวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยของรัฐ มี 11 องค์ประกอบ และนำระบบไปทดลองใช้ พบว่าระบบคุณภาพการบริหารงานวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้บัณฑิตวิทยาลัยทั่วไป และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Winn and Cameron (1998) ที่ศึกษารูปแบบความเหมาะสมในการบริหารงานตามเกณฑ์คุณภาพแนวคิดของรางวัลคุณภาพ พบว่าสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในสถาบันอุดมศึกษาได้ ซึ่งในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษานั้น บุคลากรทุกระดับต้องมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกธิป สุขวารี (2553) ที่ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่าปัจจัยส่วนหนึ่งที่เกื้อหนุนส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีการประกันคุณภาพการศึกษาดีเลิศ ได้แก่ มีการสื่อสารร่วมกันและมีกลไกเชื่อมโยงการปฏิบัติงานทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการและมีการจัดการนวัตกรรมของโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มุ่งสู่คุณภาพการศึกษาที่เป็นเลิศ เตรียมพร้อมรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งทางวิชาการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาศักยภาพการศึกษาหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อยกระดับสมรรถนะวิชาชีพการดูแลผู้สูงอายุให้เป็นที่ยอมรับและเป็นอาชีพที่มีเกียรติน่ายกย่องในสังคม
3. การนำรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx ไปใช้ ควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบจากคู่มือและเครื่องมือ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดในทุกประเด็น ก่อนนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง หลังจากการนำรูปแบบการบริหารตามแนวทาง EdPEx ไปใช้ โดยการใช้แบบผสมผสาน (mixed method)
2. ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการประเมินตนเองเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

สำหรับหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

บรรณานุกรม

- ดาวระดา ธรรมม. (2547). *การพัฒนาระบบคุณภาพการบริหารงานวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยของรัฐ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยธิดา คูหิรัญญรัตน์ และคณะ. (2561). พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุอาศัยในชุมชนชนเมือง จังหวัดขอนแก่น. *ศรีนครินทร์เวชสาร*, 33(2), หน้า 153-160.
- เพ็ญจันทร์ อุปพงษ์ และศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิจัย มสส สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 13(2), หน้า 43-64.
- ภาระวี ศุขโรจน์ และคณะ. (2556). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาเอกชนสู่การเป็นเลิศ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 15(4), หน้า 76-84.
- สมกิต บุญยะโพธิ์. (2555). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุดม อัสวตมากร. (2560). *ระบบงานอนามัยผู้สูงอายุ* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://dental2.anamai.moph.go.th/download/article/ระบบการดูแลผู้สูงอายุ.pdf> [2560, 5 กันยายน].
- เอกธิป สุขวารี. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Rigsby, K. L. (1994). *Total quality management and the culture of a model elementary school: A case study*. Tampa, FL: University of South Florida.
- Shipengrover, J. A. (1994). *The relationship of total quality management to the implmentation of the school improvement process in a New York excelsior award-winning school district: A case study*. Doctoral Dissertation, School of Management, University at Buffalo.
- Winn, B. A., & Cameron, K. S. (1998). Organizational quality: An examination of the Malcolm Baldrige national quality framework. *Research in Higher Education*, 39(5), pp. 491-512.